

WOJEWODA OPOLSKI

Opole, 29 listopada 2022 r.

ZPS.I.431.15.2022.JA

**Pani
Ingrida Gaida
Dyrektor Domu Dziecka
w Chmielowicach
ul. Nyska 18
45-940 Opole**

Wystąpienie pokontrolne

I. Nazwa i adres jednostki kontrolowanej

Dom Dziecka w Chmielowicach
ul. Nyska 18
45-940 Opole

II. Imię, nazwisko i stanowisko służbowe inspektorów

- **Joanna Antosz** – inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu – kierująca zespołem inspektorów,
- **Anna Namysło** – Starszy inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu.

III. Termin kontroli

17, 21, 26, 28 października 2022 r.

IV. Zakres kontroli

- ocena standardu opieki i wychowania w placówce,
- ocena standardu usług w placówce w zakresie zaspokajania potrzeb bytowych wychowanków,
- przestrzeganie praw dziecka,

- kwalifikacje osób zatrudnionych w placówce stosownie do art. 98 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

V. Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta

W wyniku kontroli **pozytywnie z nieprawidłowościami** ocenia się działalność Dom Dziecka w Chmielowicach w kontrolowanym zakresie. Powyższa ocena wynika z ustaleń kontroli opisanych w części VI pkt. 1 wystąpienia, w podpunktach 1.2 i 3.5 oraz stwierdzonych nieprawidłowościach wyszczególnionych w VII części wystąpienia.

VI. Ustalenia kontroli

Dom Dziecka w Chmielowicach z 14 miejscami socjalizacyjnymi prowadzony jest na podstawie decyzji Wojewody Opolskiego nr 16/2010 z dnia 22 grudnia 2010 r. zmienionej decyzjami nr 3/2017 z dnia 11 kwietnia 2017 r., nr 1/9423.2.1/2020 z dnia 14 września 2020 r., zezwalającej Staroście Opolskiemu na prowadzenie placówki na czas nieokreślony.

Na podstawie porozumienia w sprawie prowadzenia przez Powiat Opolski na terenie Miasta Opola placówki opiekuńczo-wychowawczej o dotychczasowej nazwie Dom Dziecka w Chmielowicach zawartego w dniu 23 lutego 2017 r. pomiędzy Powiatem Opolskim a Miastem Opole, Powiat Opolski zobowiązał się do prowadzenia placówki opiekuńczo-wychowawczej Dom Dziecka w Chmielowicach położonej przy ul. Nyskiej 18, Komprachcice, na terenie włączonym z dniem 1 stycznia 2017 r. do dotychczasowego obszaru miasta na prawach powiatu Opole, obszaru obrębu ewidencyjnego Chmielowice, części gminy Komprachcice. (zał. nr 1)

Dom funkcjonuje na podstawie Statutu stanowiącego załącznik do Uchwały nr XXV/176/20 Rady Powiatu Opolskiego z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie przyjęcia Statutu „Domu Dziecka w Chmielowicach” w Opolu. (zał. nr 2)

Szczegółowe zadania, organizację oraz zakres sprawowanej opieki określa Regulamin Organizacyjny „Domu Dziecka w Chmielowicach” w Opolu, stanowiący załącznik do uchwały Nr 1240/20 Zarządu Powiatu Opolskiego z dnia 18 listopada 2020 r. (zał. nr 3)

Z regulaminu wynika, że Dyrektor kieruje domem i reprezentuje go na zewnątrz oraz jest pracodawcą dla zatrudnionych pracowników.

W dniu kontroli w placówce przebywało 14 wychowanków, spośród których 1 wychowanka przebywała w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, 1 wychowanek przebywał w młodzieżowym ośrodku socjoterapii.

W placówce, za zgodą dyrektora przebywał także 1 pełnoletni wychowanek, który osiągnął pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej i uczy się w szkole, co jest zgodne z art. 37 ust. 2 pkt 1 lit. c) ustawy.

W okresie objętym kontrolą w placówce przebywało 4 dzieci w wieku poniżej 10 lat, co jest niezgodne z art. 95 ust. 2 ustawy. W tej grupie 2 dzieci zostało umieszczonych ze starszym rodzeństwem oraz 2 dzieci zostało umieszczonych na podstawie postanowienia sądu rodzinnego o umieszczeniu w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

W okresie objętym kontrolą placówkę opuściło 4 wychowanków, w tym 3 z uwagi na usamodzielnienie się, 1 powrócił do domu rodzinnego.

1. Ocena standardu opieki i wychowania w placówce, w tym w zakresie prowadzenia dokumentacji:

1.1. osobowej wychowanków

1.2. indywidualnej wychowanków

1.3. prowadzonej przez specjalistów

W celu dokonania oceny standardu opieki i wychowania w placówce kontroli poddano dokumentację osobową i indywidualną 5 wychowanków (wybranych losowo), dokumentację prowadzoną dla tych samych wychowanków przez specjalistów zatrudnionych w placówce, tj. pedagoga, psychologa i pracownika socjalnego. Ponadto przeprowadzono analizę protokołów zespołów do spraw okresowej oceny sytuacji wszystkich dzieci.

Ad. 1.1.

Dokumentacja osobowa wychowanków zawierała:

- postanowienia sądu o umieszczeniu dziecka w placówce,
- postanowienia sądu o umieszczeniu wychowanków w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych,
- skierowania dziecka do placówki,
- akty urodzenia dziecka, potwierdzenia zameldowania,
- dokumentację medyczną dziecka, w tym m.in. wypisy z leczenia szpitalnego, skierowania do poradni specjalistycznych,
- opinie i orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznych,

- dokumentację szkolną dziecka,
- dokumentację dotyczącą urlopowania dziecka do domów rodzinnych,
- korespondencję z sądem, ośrodkami pomocy społecznej, ośrodkiem adopcyjnym.

Ustalono, że spośród wszystkich wychowanków 3 dzieci (w tym 1 rodzeństwo) miało uregulowaną sytuację prawną i zostało zgłoszonych do adopcji. Decyzją ośrodka adopcyjnego odstąpiono od procedury adopcji dla tych dzieci. Rodzice pozostałych wychowanków mieli ograniczone prawa rodzicielskie.

W okresie podlegającym kontroli nie zachodziła konieczność zastosowania art. 100 ust. 4a ustawy stanowiącego o konieczności złożenia przez dyrektora placówki wniosku do sądu wraz z uzasadnieniem o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń opiekuńczych celem zbadania zaistnienia warunków umożliwiających powrót dziecka do rodziny.

W placówce prowadzona jest ewidencja dzieci, która zawiera informacje wyszczególnione w § 17 ust. 5 rozporządzenia.

Ad. 1.2.

Dla każdego wychowanka, stosownie do zapisów § 14 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej, niezwłocznie po przyjęciu do placówki, sporządzano diagnozę psychofizyczną dziecka, która uwzględniała analizę:

- mocnych stron dziecka i jego potrzeb w zakresie opiekuńczym, rozwojowym, emocjonalnym i społecznym,
- przyczyn kryzysu w rodzinie oraz jego wpływu na rozwój dziecka,
- relacji dziecka z najbliższym otoczeniem,
- rozwoju dziecka.

Diagnoza zawierała odpowiednio do wieku, rozwoju i doświadczeń dziecka, wskazania do pracy pedagogiczno-terapeutycznej z dzieckiem, pracy z rodziną dziecka, rodzaju działań przygotowujących wychowanka do umieszczenia w rodzinie zastępczej, do usamodzielnienia, co jest zgodne z § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 292 poz. 1720).

Stosownie do zapisów § 15 rozporządzenia wychowawca, kierujący procesem wychowawczym, niezwłocznie po zapoznaniu się z diagnozą psychofizyczną dziecka i w oparciu o dokumenty zgromadzone na temat wychowanka opracowywał plan pomocy dziecku, który określał cele i działania krótkoterminowe i długoterminowe,

dostosowane do wieku i możliwości psychofizycznych dziecka. Plany uwzględniały powrót dziecka do rodziny, umieszczenie dziecka w rodzinie przysposabiającej, umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej lub przygotowanie dziecka do usamodzielnienia.

Plany pomocy były modyfikowane w zależności od zmieniającej się sytuacji dziecka lub jego rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, zgodnie z § 15 ust. 5 rozporządzenia.

Zgodnie z § 17 pkt 2 rozporządzenia, w placówce prowadzone były karty pobytu dziecka. Karty uzupełniano nie rzadziej niż raz w miesiącu. Karty zawierały informacje na temat funkcjonowania dziecka w sferach:

- relacji dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi,
- funkcjonowania społecznego dziecka w placówce i poza nią,
- przebiegu kontaktów ze szkołą,
- rozwoju dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem stanu emocjonalnego wychowanka i samodzielności,
- stanu zdrowia dziecka,
- szczególnych potrzeb dziecka i znaczących wydarzeniach w jego życiu,
- współpracy placówki z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz dziecka, rodziny, w tym z asystentem rodziny.

Stosownie do art. 135 ustawy, w placówce działa zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka. Okresowe oceny odbywały się nie rzadziej niż co pół roku i dokonywane były w celu:

- ustalenia aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka,
- analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną,
- oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb,
- monitorowania procedur adopcyjnych u dzieci z uregulowaną sytuacją prawną,
- oceny możliwości powrotu dziecka do rodziny lub umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów o systemie oświaty, działalności leczniczej lub pomocy społecznej.

Po dokonaniu oceny, m.in. w oparciu o opinie pedagogiczne, psychologiczne oraz okresowe oceny wychowanków zespół formułował na piśmie wnioski dotyczące zasadności dalszego pobytu dzieci w placówce, które były przesłane do sądu rodzinnego zgodnie z art. 138 ust. 2 ustawy.

Analiza protokołów zespołu wskazuje, że w posiedzeniach uczestniczyli dyrektor placówki, wychowawcy, specjaliści zatrudnieni w placówce. Na zespoły zapraszano także rodziców wychowanków, przedstawicieli ośrodków pomocy społecznej niemniej **nie zapraszano przedstawicieli organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, co jest niezgodne z art. 137 ust. 1 pkt 4 ustawy.**

Ad. 1.3.

Pedagog prowadzi arkusze obserwacji pedagogicznych dla wszystkich dzieci, zgodnie z § 17 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia. Arkusze sporządzane były dwa razy w roku dla każdego wychowanka. Ponadto pedagog prowadzi zajęcia pedagogiczne dla 5 dzieci wymagających wsparcia w zajęciach specjalistycznych oraz zajęcia doraźne z 3 dzieci.

W aktach dzieci znajdowały się dokumenty potwierdzające przeprowadzanie zajęć specjalistycznych z terminem spotkania i opisem ich przebiegu. Z akt wynika, że zajęcia są prowadzone w zależności od potrzeb dziecka, średnio od 1 do 2 razy w miesiącu.

Psycholog sporządza diagnozy psychofizyczne wychowanków po przyjęciu ich do placówki oraz sporządza arkusze obserwacji psychologicznych i zajęcia wspierające dla wszystkich wychowanków stosownie do § 17 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia. Ponadto prowadzi zajęcia indywidualne, w których na dzień kontroli brało udział 6 dzieci.

Psycholog prowadzi tzw. „Dziennik zajęć”, w którym odnotowuje wykonane czynności z datą i godziną ich przebiegu, zapisuje podjęte działania oraz ewentualne uwagi. W aktach widnieją zapisy o przeprowadzonych rozmowach indywidualnych i interwencyjnych z wychowankami, konsultacjach z psychologiem dziecięcym, pracownikami socjalnymi a także informacje o udziale w konsultacjach w poradni psychologiczno-pedagogicznej czy przebiegu wizyt u rodziców biologicznych.

Pracownik socjalny sporządza adnotacje urzędowe, w których odnotowuje podejmowane działania na rzecz wychowanków i ich rodzin. Redaguje pisma do sądu i innych instytucji, z którymi placówka współpracuje. W adnotacjach widniały min. zapisy z przebiegu przeprowadzonych wizyt w miejscu zamieszkania rodziców biologicznych przed urlopowaniem dzieci, rozmów telefonicznych z rodzicami, rozmów z pracownikami ośrodków pomocy społecznej, asystentami rodziny, kuratorami sądowymi. Dokumenty zawierały opis działań zmierzających do powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

- 2. Ocena standardu usług w placówce.**
 - 2.1. Zapewnienie dzieciom pokoi mieszkalnych, nie większych niż 5-osobowych, właściwie oświetlonych i wyposażonych, łazienek z miejscem do prania i suszenia rzeczy osobistych, miejsca do nauki oraz wspólnej przestrzeni mieszkalnej, stanowiącej miejsce spotkań i wypoczynku.**
 - 2.2. Ocena zaspokajania potrzeb bytowych wychowanków, w tym zapewnienia wychowankom:**
 - 2.2.1. Wyżywienia dostosowanego do potrzeb rozwojowych, kulturowych, religijnych i stanu zdrowia, dostępu przez całą dobę do podstawowych produktów żywnościowych i napojów oraz miejsca do przygotowywania posiłków i obróbki żywności.**
 - 2.2.2. Dostępu do opieki zdrowotnej, zaopatrzenia w produkty lecznicze, wyroby medyczne oraz środki specjalnego przeznaczenia żywieniowego, dostępu do zajęć terapeutycznych.**
 - 2.2.3. Wyposażenia w odzież, obuwie, bieliznę, środki higieny oraz przedmioty osobistego użytku.**
 - 2.2.4. Dostępu do nauki, pomocy w nauce, szczególnie przy odrabianiu zadań domowych, w tym poprzez udział w zajęciach wyrównawczych i kompensacyjnych; opłaty za pobyt w bursie lub internacie, jeżeli dziecko uczy się poza miejscowością, w której znajduje się szkoła, pokrycia kosztów dojazdów do szkoły.**
 - 2.2.5. Wyposażenia w kwotę pieniężną do własnego dysponowania przez dzieci do 5 roku życia, w wysokości nie niższej niż 1% i nie wyższej niż 8 % kwoty określonej w art. 80 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tj. kwoty 1131 zł (od dnia 1.06.2021 r.).**
 - 2.3. Zapewnienie dzieciom właściwej opieki odpowiadającej ich potrzebom oraz rodzajowi prowadzonych zajęć.**
 - 2.4. Zapewnienie opieki i bezpieczeństwa wychowankom w godzinach nocnych.**

Ad. 2.1.

W wyniku oględzin pomieszczeń placówki zespół inspektorów stwierdził, że w Domu Dziecka w Chmielowicach znajduje się 5 pokoi wychowanków, w tym:

2 pokoje dwuosobowe, 2 pokoje trzyosobowe i 1 pokój czteroosobowy.

Pomieszczenia te są właściwie oświetlone, wyposażone w niezbędne meble zapewniające przechowywanie rzeczy osobistych: łóżka, szafy, regały oraz biurka, co jest zgodne z § 18 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia.

Do dyspozycji dzieci są 3 łazienki, które zgodnie z § 18 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia, umożliwiają korzystanie z nich w sposób zapewniający intymność i zgodność z zasadami higieny. W łazienkach są w kabiny prysznicowe, umywalki, toalety oraz pisuar. W placówce znajduje się miejsce do prania i suszenia rzeczy osobistych.

Ponadto w placówce znajduje się izolatka wyposażona w 2 rozkładane łóżka, 2 biurka, szafy, komody oraz odpowiednie oświetlenie. Do izolatki przynależy odrębna łazienka z toaletą, prysznicem, umywalką i pralką.

Stosownie do zapisów § 18 ust. 3 pkt 3, 5 rozporządzenia w lokalu znajdują się pomieszczenia do wypoczynku oraz nauki, stanowiące wspólną przestrzeń mieszkalną, będące miejscem spotkań, wypoczynku oraz nauki. Znajdują się w niej meble wypoczynkowe, stoliki, telewizor oraz komody z książkami, gramy i zabawkami. Dzieci mogą uczyć się też w swoich pokojach przy biurkach.

W placówce znajduje się, zgodnie z § 18 ust. 3 pkt 4 rozporządzenia kuchnia z miejscem do przygotowywania posiłków, zapewniającym odpowiednie warunki do przechowywania i obróbki żywności.

Placówka znajduje się jadalnia, w której rozmieszczone są stoliki i krzesła dla wszystkich dzieci.

Do dyspozycji dzieci jest aneks kuchenny, wyposażony w niezbędne sprzęty AGD, naczynia kuchenne, garnki i sztuce. Dzieci korzystają z aneksu podczas wizyt ich rodziców w placówce. W lodówce przechowują produkty spożywcze, które otrzymują od rodziców. Ponadto w lodówce przechowywane są zapasy przeznaczone dla dzieci na weekendy.

Placówka znajduje się tzw. pomieszczenie terapeutyczno - sportowe, które podzielone jest na dwie części, tj. część, z której korzysta pedagog i psycholog oraz część przeznaczoną dla wychowanków wyposażoną min. w urządzenia do ćwiczeń fizycznych.

Dodatkowo w placówce wyodrębniony jest pokój gościnny przeznaczony do spotkań dzieci z rodzicami czy osobami bliskimi oraz pomieszczenie do

przechowywania garderoby i dodatkowych zapasów artykułów plastycznych i biurowych.

Ponadto dzieci mają możliwość korzystania z boiska, placu zabaw, na świeżym powietrzu.

Ad.2.2.1.

W placówce przygotowywane są przez kucharkę posiłki dla wychowanków. W weekendy posiłki przygotowują wychowawcy wspólnie z wychowankami.

Z analizy jadłospisów jak i z rozmów kierowanych z wychowankami wynika, że każdego dnia dzieci otrzymują 5 posiłków (I i II śniadanie, dwudaniowy obiad, podwieczorek i kolację). Posiłki są urozmaicone i smaczne. Jadłospis przygotowwany jest zgodnie z zasadami zdrowego żywienia akceptowanymi przez Sanepid. Dzieci mają możliwość jego przejrzenia i wniesienia ewentualnych poprawek. Przedstawiciele samorządu potwierdzają podpisem jadłospis na 10 dni.

Podczas rozmów z wychowankami dzieci zaznaczyły, że nie mogą wchodzić do kuchni pomiędzy posiłkami, wtedy kiedy jest pani kucharka i nie mogą sobie zrobić jedzenia.

Dyrektor wyjaśniła inspektorom, że dzieci w placówce mają swobodny dostęp do jedzenia i picia przez całą dobę. Nigdy nie zabroniono dzieciom przygotowywać jedzenia pomiędzy posiłkami. Wychowankowie mogą przygotować sobie posiłki z produktów dostępnych w lodówce. Dzieci mogą swobodnie korzystać z kuchni oraz z aneksu kuchennego i mają możliwość samodzielnego przygotowania potraw lub słodkich wypieków.

Dyrektor zaznaczyła, że zwraca dzieciom uwagę, żeby jadły śniadanie w jadalni a nie w kuchni, podczas gdy kucharka przygotowuje posiłki. Dyrektor wyjaśniła, że zdarzało się, że w dniach wolnych od nauki, starsi wychowankowie wstają późno, jedzą śniadanie i piją kawę w kuchni, w tym samym czasie kucharka przygotowuje obiad. Wtedy dyrektor prosiła wychowanków, aby jedli śniadanie w jadalni i nie przeszkadzali kucharce w gotowaniu.

Ponadto dyrektor zaznaczyła, że w trosce o zdrowie dzieci, zwraca im uwagę, kiedy zamiast przygotowanego przez kucharkę obiadu dzieci jedzą przyniesione ze sklepu produkty lub gotowe potrawy, np. zupki chińskie, tortille, energetyczne napoje, coca-colę, chipsy itp. Dyrektor informuje dzieci o szkodliwości niezdrowej żywności, zwraca uwagę dzieciom aby jadły zdrowe produkty, ugotowane przez kucharkę ze świeżych produktów. (zał. nr 4)

Ad.2.2.2.

W placówce nie przebywa żaden wychowanek wymagający stosowania środków specjalnego przeznaczenia żywieniowego, zgodnie z wymogiem określonym w § 18 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia.

W rozmowach kierowanych dzieci poinformowały kontrolujących, że leki są przechowywane poza ich zasięgiem i wydawane przez wychowawców. Zespół inspektorów stwierdził, że w placówce prowadzony jest „zeszyt leków”, w którym odnotowywane są wszystkie leki podawane dzieciom.

Dzieci potwierdziły, że są pod kontrolą lekarza pierwszego kontaktu i stomatologa oraz mają zapewniony dostęp do specjalistycznej opieki medycznej, stosownie do zapisów § 18 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia. W zależności od potrzeby dzieci wychowawcy towarzyszą dzieciom przy wizytach i kontrolach lekarskich, pilnują terminów badań. Dla każdego wychowanka gromadzona jest dokumentacja medyczna, na bieżąco uzupełniana o zaświadczenia lekarskie, wyniki badań, karty leczenia szpitalnego, informacje o zalecanych przez lekarza dla dzieci lekach czy inne ważne dokumenty związane z leczeniem.

Wychowankowie mają zgodnie z § 18 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia dostęp do zajęć wychowawczych, kompensacyjnych a także terapeutycznych i rewalidacyjnych prowadzonych w szkołach oraz w placówce.

Ad.2.2.3.

Z analizy kart odzieżowych oraz z rozmów kierowanych z wychowankami wynika, że placówka zgodnie z § 18 ust. 1 pkt 6 lit. a rozporządzenia, zapewnia im odzież, obuwie, bieliznę i inne przedmioty osobistego użytku, stosownie do wieku i indywidualnych potrzeb. Z rozmów z dziećmi wynika, że są zaopatrywane w odzież na bieżąco, w zależności od potrzeby.

Dzieci mają zapewnione wszystkie produkty niezbędne do higieny osobistej zgodnie z § 18 ust. 1 pkt 6 lit. c rozporządzenia.

Ad.2.2.4.

Stosownie do zapisów § 18 ust. 1 pkt 7 rozporządzenia, wszystkie dzieci są zaopatrzone w podręczniki, pomoce i przybory szkolne.

Z rozmów z wychowankami wynika, że w razie potrzeby dzieci mają dostęp do komputera i laptopów oraz zagwarantowaną pomoc wychowawców.

Zgodnie z § 18 ust. 1 pkt 13 rozporządzenia placówka pokrywa koszty pobytu wychowanków w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, młodzieżowym ośrodku socjoterapii, internacie. Placówka pokrywa koszty dojazdu wychowanków do i ze szkół stosownie do zapisu § 18 ust. 1 pkt 14 rozporządzenia.

Ad.2.2.5.

Z analizy kontrolowanej dokumentacji oraz na podstawie przeprowadzonych rozmów kierowanych z wychowankami ustalono, że wszystkie dzieci otrzymują co miesiąc kieszonkowe w różnych wysokościach.

W badanym okresie kieszonkowe było wypłacane zgodnie z § 18 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia w wysokości nie niższej niż 1% i nie wyższej niż 8% kwoty odpowiadającej kwocie, o której mowa w art. 80 ust. 1 pkt 2 ustawy. Dzieci otrzymują kieszonkowe, które ustalane jest przez dyrektora placówki w porozumieniu z samorządem i wychowawcami, zgodnie z regulaminem kieszonkowego. Wysokość kieszonkowego regulowana jest w zależności od wieku dziecka oraz ustalonych w regulaminie kryteriów określających zasady jego zmniejszania i zwiększania.

W placówce prowadzony jest zeszyt przydziału kieszonkowego, z którego wynika jaką kwotę otrzymuje wychowanek w danym miesiącu, za co kieszonkowe jest obniżane i za co zwiększane.

Z anonimowych ankiet oraz rozmów kierowanych wynikało, że 1 wychowanek uważa, że wysokość kieszonkowego nie jest sprawiedliwa, gdyż cyt.: *Pani Dyrektor o tym decyduje i zwiększa kieszonkowe niektórym wychowankom.*

Dyrektor wyjaśniła, że zgodnie z regulaminem kieszonkowego propozycje do wypłaty przygotowuje osoba odpowiedzialna przy współpracy wszystkich wychowawców i innych pracowników merytorycznych. Przed zatwierdzeniem wysokości do wypłaty kieszonkowego dyrektor każdorazowo zasięga opinii wychowawców, czasem dokonuje korekty, zazwyczaj z korzyścią dla dzieci. Wychowankowie mają możliwość wyrazić swoją opinię na temat wysokości kieszonkowego na zebraniach. (zał. nr 5)

Ad.2.3.

Na podstawie rozmów z dziećmi i dyrektorem Domu stwierdzono, że liczba dzieci pozostających pod opieką 1 osoby pracującej z dziećmi w placówce, stosownie do zapisów § 10 ust. 1 rozporządzenia odpowiada potrzebom dzieci i rodzajowi prowadzonych zajęć.

Ad.2.4.

Zgodnie z zapisem § 11 ust. 1 i 2 rozporządzenia, opiekę nocną w placówce ustala się na poziomie gwarantującym bezpieczeństwo każdego dziecka. W nocy opiekę sprawuje co najmniej 1 osoba pracująca z dziećmi. W rozmowach kierowanych wychowankowie potwierdzili, że wychowawca w trakcie godzin nocnych dokonuje obchodów pokoi dzieci, co jest zgodne z § 12 ust. 2 rozporządzenia, a także zgodnie z § 12 ust. 1 rozporządzenia opieka ta sprawowana jest w sposób zapewniający bieżący i stały nadzór. W placówce prowadzony jest zeszyt dyżurów, prowadzony całą dobę, z zapisów którego wynika, że wychowawcy wypisują co najmniej 3 krotne obchody domu w godzinach nocnych.

Stosownie do § 16 ust. 1 rozporządzenia, wychowawca kieruje procesem wychowawczym nie więcej niż 5 dzieci.

3. Ocena przestrzegania praw dziecka w placówce, w tym prawa do:

- 3.1. Nauki**
- 3.2. Informacji**
- 3.3. Swobody wypowiedzi**
- 3.4. Ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem**
- 3.5. Prywatności**
- 3.6. Wolności religijnej**
- 3.7. Czasu wolnego i wypoczynku**
- 3.8. Zrzeszania się w samorząd**
- 3.9. Zabezpieczenia podstawowego standardu życia.**

Prawa dziecka badano na podstawie rozmów kierowanych oraz anonimowych ankiet przeprowadzonych z 13 wychowankami w wieku od 8 do 19 lat.

Ad. 3.1.

Z rozmów z dziećmi wynika, że otrzymują pomoc i wsparcie w nauce ze strony wychowawców w placówce i nauczycieli w szkole. Dzieci mogą uczyć się wspólnie w pokoju do nauki lub indywidualnie w swoich pokojach. Wychowankowie umieszczeni w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, młodzieżowym ośrodku socjoterapii realizują naukę na ich terenie.

Ad. 3.2.

Z ankiet i rozmów z wychowankami wynika, że wszyscy znają swoje prawa i obowiązki. Potrafili wskazać za jakie zachowania mogą zostać ukarani, a za jakie nagrodzeni. Obowiązujący system kar i nagród, 12 na 13 ankietowanych uważa za

sprawiedliwy. W rozmowach kierowanych 1 wychowanek uznał, że system ten jest niesprawiedliwy z uwagi na faworyzowanie przewodniczącej samorządu i jej nagradzanie poprzez zwiększenie kieszonkowego.

Dyrektor wyjaśnił inspektorom, że kary i nagrody są sprawiedliwie przyznawane wszystkim wychowankom, zgodnie z systemem nagród i wzmocnień pozytywnych oraz kar opracowanym w Domu Dziecka w Chmielowicach przy współudziale pedagoga i wychowawców. Dzieci są na bieżąco informowane przez pracowników placówki za co mogą być nagrodzone a za co ukarane. Ponadto dyrektor potwierdziła, że zdarzało się, że przewodnicząca samorządu miała zwiększone kieszonkowe, jednak zawsze było to zasadne i zgodne z ww. regulaminem, gdyż wychowanka jest osobą sumienną, pracowitą, nie sprawiała problemów i angażowała się w życie domu.

Z ankiet wynika, że 6 spośród 13 wychowanków nie zna swojej sytuacji prawnej, co się jednak nie potwierdziło w rozmowach. Dzieci opowiadały, że o swojej sytuacji rodzinnej są informowane przez wychowawców, pedagoga, opiekunów prawnych albo samych rodziców. Dzieci znają też rodzaj dokumentacji prowadzonej w placówce.

Ad. 3.3.

Z ankiet wynika, że 11 spośród 13 dzieci potwierdziło, że mogą mieć „własne zdanie”, a wychowawcy słuchają ich opinii na różne tematy. W rozmowach wszystkie dzieci potwierdziły, że ich zdanie jest brane pod uwagę w sytuacjach gdy ich opinia różni się od zdania wychowawcy i mogą swobodnie o tym powiedzieć w ich obecności.

Ad.3.4.

Na pytanie ankiety „czy zdarzyło się, że poczułeś się poniżony, upokorzony”, 6 z 13 badanych odpowiedziało twierdząco. Z ankiet wynikało, że sytuacje, w których czuli się poniżeni i upokorzeni miały miejsce u: 3 wychowanków, którzy byli przezywani przez innych kolegów, 2 wychowanków, którzy bili się z innymi dziećmi, 1 wychowanka, który był wyśmiewany przez kolegę.

Podczas rozmów kierowanych z dziećmi wszyscy wychowankowie zaznaczali, że mają możliwość porozmawiać z wychowawcą o sytuacjach gdy czuli się źle traktowani. Wychowawcy reagują na negatywne zachowania, tłumaczą skutki niewłaściwego zachowania względem innych dzieci, przeprowadzają rozmowy dyscyplinujące, uspokajają. Podczas rozmów wszystkie dzieci twierdziły, że

traktowane są z szacunkiem przez wychowawców, bierze się pod uwagę ich opinie i poglądy. Podkreślały, że między nimi a wychowawcami istnieją pozytywne, bezpieczne relacje oparte na szacunku. W rozmowach wychowankowie twierdzili, że w przypadku jakichś problemów zawsze mogą liczyć na pracowników placówki i rodzinę.

Wychowankowie w rozmowach podkreślają, że kadra stara się wszystkich traktować jednakowo, a ewentualne różnice w sposobie traktowania zależą od wieku dziecka i jego zachowania. Osobom młodszym mniej wolno, również wychowankowie łamiący zasady otrzymują kary regulaminowe.

Ad. 3.5.

Z rozmów kierowanych wynika, że szanowana jest tajemnica korespondencji.

Wszystkie dzieci podkreślały, że poufne rozmowy są prowadzone z zachowaniem dyskrecji. Dzieci mają prawo posiadać własne, osobiste przedmioty niemniej **nie zawsze ich prawo do prywatności jest przestrzegane i szanowane.**

Z rozmów z wychowankami wynikało, że w placówce kilkakrotnie zdarzały się sytuacje, że podczas nieobecności dzieci w pokoju Pani Dyrektor rozrzucała ich rzeczy i ubrania na podłogę, z uwagi na bałagan i niepokładane rzeczy osobiste, co narusza ich prawo do prywatności.

Dzieci mają prawo do zapraszania do placówki kolegów oraz członków rodziny, a także do ich odwiedzania. Wychowankowie mogą również swobodnie dysponować swoim kieszonkowym.

Ad. 3.6.

Dzieciom w placówce zapewnia się możliwość uczestnictwa w mszach w kościele. W trakcie rozmów podkreślili, że szanowane jest ich prawo do wychowywania w wierze zgodnie z wolą ich samych i ich rodziców. W placówce obchodzi się święta, dzieci są przygotowywane także chrztu, komunii czy bierzmowania.

Ad. 3.7.

Z rozmów z dziećmi wynika, że mogą swobodnie dysponować swoim czasem wolnym. Starsi mają możliwość samodzielnego wychodzenia poza teren placówki, po wcześniejszym poinformowaniu wychowawcy na jaki czas wychodzą i dokąd się wybierają. W rozmowach kierowanych dzieci podkreślały, że mogą rozwijać swoje zainteresowania. Uczestniczyły m.in. w warsztatach „Bajkowe Mole” organizowanych

w Teatrze Lalki i Aktora w Opolu, brały udział w nagraniu filmu „Wolne Ptaki”. Część starszych wychowanków uczestniczyło w projekcie „New Colors - twoja przyszłość w nowych barwach” dotyczącym predyspozycji zawodowych oraz znalezienia odpowiedniej pracy. Dzieci mają organizowany czas w placówce i poza nią. Wyjeżdżają na różne wycieczki, uczestniczą w koncertach, mają zorganizowany czas w okresie ferii i wakacji. W placówce obchodzone są również urodziny. Dzieci mogą zaprosić na te uroczystość osoby bliskie.

Podczas rozmów kierowanych z dziećmi wychowankowie zaznaczyli, że na terenie placówki nie można chodzić i biegać po trawie, bo trawa się psuje. Można chodzić tylko po ścieżkach, bo trawa to jest zabytek. Zakazane jest granie w piłkę na trawie.

Dyrektor placówki odniosła się do powyższego pisemnie i zaznaczyła, że cyt.: *Dzieci mogą grać w piłkę w parku z tym, że podczas gry, na trawniku nie wolno używać butów „korków” ze względu na niszczenie murawy. Ponadto w wolnych chwilach dzieci korzystają z profesjonalnego boiska usytuowanego niedaleko domu. Dyrektor dodatkowo wyjaśniła, że cyt.: Dom Dziecka usytuowany jest w parku zabytkowym wpisanym do rejestru zabytków. W parku systematycznie dokonywane są niezbędne prace pielęgnacyjne oraz modernizacyjne. [...] Pomimo wcześniejszego projektu, ze względu na wysokie koszty, nie udało się zrobić nowego boiska, stare jest pokryte asfaltem.[...] Dzieci mogą korzystać bez ograniczenia z terenu parku, alejek, miejsca na ognisko i grilla, placu zabaw, trampoliny i hamaków. W parku organizowane są festyny i grill z okazji Dnia Dziecka czy Dnia Chłopaka. Dzieci organizują w parku urodziny dla swoich kolegów, zapraszają znajomych. Co roku odbywa się ognisko i spotkanie z Zespołem Szkół w Niemodlinie. (zał. nr 6)*

Podczas rozmów z dziećmi wychowankowie zaznaczyli, że zgłosili Pani Dyrektor na zebraniu samorządu propozycję zamontowania huśtawki, na terenie parku, jednak Dyrektor nie zgodziła się na jej montaż i zakup.

Z adnotacji urzędowej sporządzonej w na zebraniu samorządu z dnia 10.10.2022 r. wynikało, że poinformowano dzieci o wysokich kosztach zakupu i montażu huśtawki oraz konieczności poszukania sponsora w celu pozyskania środków finansowych. Poinformowano również dzieci, że zgodę na powyższe musi wydać Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków.

Dyrektor wyjaśniła inspektorom, że z uwagi na usytuowanie placówki w parku zabytkowym wpisanym do rejestru zabytków, wszelkie zmiany dokonywane są tylko

po uzyskaniu pozwolenia Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Opolu. Dyrektor również oświadczyła, że zostaną podjęte działania w celu pozyskania sponsora na zakup huśtawki oraz zgody na jej montaż w parku.
(zał. nr 7)

Ad. 3.8.

W placówce funkcjonuje samorząd wychowanków. Dzieci wybierają swojego przedstawiciela, który prezentuje ich oczekiwania i propozycje na forum całego samorządu. Samorząd zrzesza i reprezentuje wszystkich wychowanków Domu. Rada Przedstawicieli Samorządu jest wybierana w tajnych, powszechnych wyborach, w których uczestniczą wszyscy wychowankowie placówki. Rada Przedstawicieli Samorządu występuje z wnioskiem do Dyrektora o powołanie na stanowisko opiekuna samorządu, który jest dla wychowanków doradcą, służy swoją pomocą i doświadczeniem w pracy samorządu.

Ad. 3.9.

Wychowankowie mają odpowiednią odzież, stosowną do wieku, pór roku. Dla dzieci prowadzona jest karta odzieżowa, w której odnotowuje się rodzaj odzieży, obuwia, ich ilość i cenę. W rozmowach dzieci podkreślały, że same mogą decydować o zakupie odzieży lub prosić o pomoc wychowawcę.

Z rozmów kierowanych wynika, że środki czystości i środki higieniczne są do stałej dyspozycji dzieci.

4. Kwalifikacje osób zatrudnionych w placówce.

W Domu Dziecka w Chmielowicach w okresie podlegającym kontroli zatrudniony był dyrektor, 11 wychowawców, pedagog, 2 psychologów oraz pracownik socjalny.

Na dzień kontroli zatrudniony był dyrektor, 7 wychowawców (w tym 2 wychowawców przebywało na długotrwałym zwolnieniu), pedagog, psycholog oraz pracownik socjalny.

Dyrektor legitymuje się tytułem zawodowym magistra na kierunku pedagogika opiekuńczo-wychowawcza, stosownie do wymogu art. 97 ust. 3 pkt 1 lit. a oraz posiada co najmniej 3-letni staż pracy w instytucji zajmującej się pracą z dziećmi lub rodziną, co jest zgodne z art. 97 ust. 3 pkt 2.

Wszyscy wychowawcy posiadali kwalifikacje zgodne z art. 98 ust. 1 pkt 1 ustawy i legitymowali się wykształceniem wyższym na kierunku pedagogika

w zakresie odpowiednio: pedagogiki resocjalizacyjnej (5 osób), pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej (4 osoby), pedagogiki kulturalno-oświatowej (1 osoba) oraz psychologia (1 osoba).

Pedagog ukończył studia wyższe magisterskie na kierunku pedagogika oraz studia podyplomowe na kierunku pedagogika w zakresie pedagogika opiekuńcza, co jest zgodne z art. 98 ust. 1 pkt 2 ustawy.

Psycholodzy spełniali warunki określone w art. 98 ust. 1 pkt 3 ustawy, posiadali dyplomy ukończenia studiów magisterskich na kierunku psychologia odpowiednio o specjalności klinicznej oraz psychologii społecznej.

Pracownik socjalny ukończył studia licencjackie na kierunku pedagogika w zakresie pracy socjalnej w 2006 r. oraz studia magisterskie na kierunku pedagogika w zakresie pedagogiki opiekuńczo – wychowawczej w 2008 r., w związku z czym stosownie do art. 98 ust. 1 pkt 6 ustawy posiada uprawnienia do wykonywania zawodu.

Ustalono, że akta osobowe dyrektora, wychowawców, pedagoga, psychologów oraz pracownika socjalnego zawierały oświadczenia wymagane art. 98 ust. 3 pkt 1,2 ustawy.

W myśl art. 98 ust. 3 pkt 3 i 4 ustawy pracownicy nie byli skazani prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe oraz są zdolni do pracy w placówce opiekuńczo-wychowawczej, co zostało potwierdzone zaświadczeniami lekarskimi o braku przeciwwskazań do pracy na danym stanowisku.

Ponadto wszyscy pracownicy zostali zweryfikowani w rejestrze sprawców na tle seksualnym co jest zgodne z art. 21 ustawy z dnia 16 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 152 ze zm.).

VII. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości oraz wskazanie osób odpowiedzialnych za ich powstanie.

W trakcie kontroli stwierdzono **nieprawidłowości** polegające na:

- 1) nie zapraszaniu na posiedzenia zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka przedstawicieli organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- 2) naruszeniu prawa dziecka do prywatności.

Przyczyną stwierdzonych nieprawidłowości jest niewłaściwe stosowanie przepisów, niewystarczający nadzór Dyrektora placówki nad realizowanymi przez

jednostkę zadaniami oraz nieprzestrzeganie przez Dyrektora praw dziecka w szczególności prawa do prywatności.

Brak udziału przedstawicieli organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na posiedzeniach zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka skutkuje podejmowaniem nieadekwatnych działań w stosunku do wychowanków oraz brakiem efektywnej, spójnej pracy na rzecz dziecka.

Naruszenie prawa do prywatności dziecka skutkuje nieprawidłowymi relacjami pomiędzy osobami dorosłymi a dzieckiem oraz brakiem szacunku i zaufania dziecka do osób dorosłych.

Za powstałe nieprawidłowości odpowiedzialność ponosi Dyrektor Domu Dziecka w Chmielowicach.

VIII. Uwagi i wnioski

W wyniku kontroli stwierdzono, że Dom Dziecka w Chmielowicach:

- 1) funkcjonuje na podstawie zezwolenia Wojewody Opolskiego, posiada statut, z którego wynika, że placówka jest prowadzona jako placówka z miejscami socjalizacyjnymi;
- 2) posiada regulamin organizacyjny, który określa zadania, organizację specyfikę i rodzaj sprawowanej opieki oraz zasady funkcjonowania placówki;
- 3) zapewnia dzieciom całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja ich potrzeby emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, społeczne, religijne i bytowe;
- 4) realizuje plany pomocy dziecku oraz prowadzi dokumentację w tym m.in. karty pobytu wychowanków;
- 5) sporządza diagnozę psychofizyczną dla każdego wychowanka, niezwłocznie po przyjęciu do placówki;
- 6) prowadzi karty udziału wychowanka w zajęciach prowadzonych przez pedagoga i psychologa, sporządza arkusze obserwacji pedagogicznych i psychologicznych dla wszystkich wychowanków;
- 7) zapewnia dzieciom pokoje mieszkalne nie większe niż 5-osobowe właściwie oświetlone i wyposażone, miejsce do prania i suszenia rzeczy osobistych, miejsce do nauki oraz wspólną przestrzeń mieszkalną, stanowiącą miejsce spotkań i wypoczynku;
- 8) zapewnia wyżywienie dostosowane do potrzeb rozwojowych, kulturowych, religijnych i stanu zdrowia, dostęp przez całą dobę do podstawowych produktów żywnościowych i napojów oraz miejsce do przygotowywania posiłków, przechowywania i obróbki żywności;

- 9) zapewnia dostęp do opieki zdrowotnej, zaopatrzenie w produkty lecznicze, wyroby medyczne oraz dostęp do zajęć terapeutycznych;
- 10) wyposaża w odzież, obuwie, bieliznę, środki higieny oraz przedmioty osobistego użytku;
- 11) zapewnia dostęp do nauki, pomoc w nauce, w tym poprzez udział w zajęciach wyrównawczych i kompensacyjnych;
- 12) ponosi opłaty za pobyt w bursie lub internacie, jeżeli dziecko uczy się poza miejscowością, w której znajduje się szkoła, pokrywa koszty dojazdów do szkoły wyposaża wychowanków w kwotę pieniężną do własnego dysponowania;
- 13) umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi oraz podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny;
- 14) zatrudnia kadrę merytoryczną, która spełnia kwalifikacje określone ustawą;
- 15) przestrzega prawa dziecka z wyjątkiem prawa do prywatności;
- 16) dokonuje oceny sytuacji dziecka umieszczonego w placówce opiekuńczo-wychowawczej w zakresie określonym w art. 136 ustawy i w terminie nieprzekraczającym 6 miesięcy;
- 17) nie umożliwia udziału w posiedzeniach zespołów do spraw okresowej oceny przedstawicielom organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, co jest niezgodne z art. 137 ust. 1 pkt 4 ustawy;
- 18) informuje sąd o zasadności dalszego pobytu wychowanka w placówce.

IX. Zalecenia pokontrolne

Z uwagi na stwierdzoną nieprawidłowość, stosownie do art. 197d ust. 1 ustawy,

zalecam:

- 1) umożliwianie przedstawicielom organizatora rodzinnej pieczy zastępczej udziału w posiedzeniach zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka zgodne z art. 137 ust. 1 pkt 4 ustawy,
- 2) przestrzeganie prawa dziecka do prywatności,
- 3) zapewnienie stałych, bieżących spotkań Dyrektora Domu Dziecka ze społecznością wszystkich wychowanków.

Pouczenie

Stosownie do § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli, zastrzeżenia do

wystąpienia pokontrolnego, w tym: wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w myśl którego kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia. Umotywowane zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do Wojewody Opolskiego.

Ponadto na podstawie art. 122 w związku z art. 186 pkt 3a ustawy, proszę o przesłanie informacji o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych **w terminie 30 dni** od daty otrzymania wystąpienia pokontrolnego do Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu.

Inspektor Wojewódzki

Joanna Antosz

Starszy Inspektor Wojewódzki

Anna Namysło

Z up. Wojewody Opolskiego

Beata Jabłońska

Zastępca Dyrektora

Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej

Do wiadomości:

1. Pan Henryk Lakwa
Starosta Opolski
ul. 1 Maja 29, 45-068 Opole